

A budapesti szállodások, vendéglősök és keresmárosok ipartársulata

ÉRTESITŐJE.

EGYEDÜLI HIVATALOS SZAKKÖZLÖNY. — KIADJA AZ IPARTÁRSULAT.

Az „Értesítő” a társulat tagjai díjmentesen kapják.

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER.

Szerkeszti: Poppel Miklós ipartársulati titkár.

Kéziratok a szerkesztőséghez küldendők.

Budapest, IX. ker., Lónyai-utca 22. szám

TELEPHON SZÁMA: JÓZSEF 22-70.

Hirdetéseket csak ajánlhatónak ismert cégektől fogadunk el.

H I R D E T É S E K

a társulatnál: IX. ker., Lónyai-utca 22. szám alatt véletlen fel.

EGYSZERI HIRDETÉS ÁRA:

Egész oldal	40 korona
Fél oldal	20 „
Negyed oldal	12 „
Nyolcad oldal	7 „

Ipartársulataink egyesüléséről.

Nagyon sokszor és sokat foglalkoztunk már ezzel a nagy horderejű kérdéssel, mely a vendéglősök sóvárgását fejezi ki; megvalósulás esetén pedig iparunk fejlődésének, jogos kívánságaink teljesedésének leghatalmasabb támaszát fogja képezni. Sajnos, idáig minden fáradságunk kárba veszett.

De nem azért mintha az eszme maga nem volna elég népszerű és mintha kartársaink nem óhajtanák majdnem kivétel nélkül az egyesülést és nem örömmel látnák egy hatalmas táborban az összes vendéglősöket!

Mert ki meri tagadni, hogy ez az eszme ma már a köztudatban él és erős gyökeret vert a vendéglősök egyetemességének széles rétegeiben?

Hiszen ezt bizonyítja az a javaslat is, melyet a vendéglősök nagy tömbjének egy igen rokonszenves töredéke ipartársulatunkhoz legutóbb betérjesztett és ugyanezt bizonyítja az a kedvező, mondhatjuk örvendetes fogadtatás is, melyben a javaslat ipartársulatunknál részesült.

Csak hogy a teljesedés által existenciák elsüllyedése feroget kockán s ezek remegő féltékenységgel örködnek a fiók-ipartársulatok kérődöző élete fölött; kétségbeesett erőlködéssel kapaszkodnak bele, mert ez reájok nézve a lét és nem lét kérdését képezi.

Ámde mindenféle türelemnek vége szokott lenni! Most, mikor ez egyesülés eszméje azoknak a kartársaknak a részéről, akiknek a lelkében már a türelmetlenség háborog, újra, szőnyegre került, talán jogosan felvethetjük azt a kérdést, hogy mi célja lehet a kettős ipartársulatnak, ha azt látjuk, vagy inkább nem látjuk, hogy mit produkált tulajdonképpen 1902. évben történt születése óta, tehát immár 12 éve a másik ipartársulat? Nem kárbavesztett idő, nem erőpazarlás volt-e az a kísérletezés? Ám kérdezze meg minden oda tartozó kartársunk saját lelkiismeretét.

Ki tudja hányat elérhettünk volna már jogos kívánságaink közül, ha azt látták volna a hatóságok, hogy a vendéglősök egy hatalmas megbonthatatlan táborba vannak tömörülve, melynek félelmetes erejével számolni kell.

Mig ellenben a szétszort, jelentéktelen csapatok jajgatását meg sem hallották.

Pedig az előttünk fekvő indítvány indokolásában felsorolt kérdések, mint például a bornyilvántartás vezetése, nagyon alárendelt szerepet játszanak azokkal a nagyhorderejű kívánalmakkal szemben, melyek különösen iparunk képesítéshez kötését s a mind vehemensebben reá támadó tisztességtelen verseny legyőzését vagy az italmérségi illeték kontingensének leszállítását célozzák.

Ezek egyelőre a mi legfőbb bajaink s ezeknek megszüntetésére kell összes erőinket koncentrálnunk.

Adja Isten, hogy minden kartársunk magábaszálljon és belássa a széttagoltság eredménytelen, meddő voltát s lelkiismeretének sugallatára hallgatva a vihartépett, immár majdnem százados, közös zászló alá sorakozzék.

Országos szövetség.

Magyar vendéglősök országos szövetsége. A szövetség alábbi körlevelet intézte az ország összes vendéglősipartársulataihoz, tehát ipartársulatunkhoz is. A körlevelet annál inkább közzétesszük, mert belőle megtudjuk, hogy az idei vendéglős-kongresszus szeptember hóban Budapesten lesz:

Van szerencsénk a tek Elnökséggel és a m t. választmánnyal tudatni, hogy szövetségünk ez évi közgyűlését a múlt évi pozsonyi közgyűlés és a központi igazgatóság legutóbb tartott ülésének határozatához képest folyó 1913. évi szeptember havában Budapesten fogjuk megtartani.

Mielőtt még a közgyűlés meghívóját kibocsátanánk és annak programját közzétennők, azzal a kéréssel ordulunk a tek. Elnökséghez és választmányhoz:

méltóztassék jelen átiratunk kézhezvétele után egy sürgősen egybehívandó ipartársulati választmányi ülés, vagy rendkívüli közgyűlés keretében mindazon kívánalmakat, sérelmeket és panaszokat megállapítani és velünk mielőbb közölni, melyek létesítését, orvoslását, illetve megszüntetését iparunk érdekében szükségesnek tartják, hogy azokat a központban bizottsági tárgyalás alá vehessük és reájuk vonatkozó határozati javaslatunk közgyűlésünk részére előkészíthessük.

E kérelmünkkel kapcsolatban van szerencsénk tudatni, miszerint az „Országos iparegyesület” ipartörténeti szakosztálya elhatározta, hogy a magyar ipartörténet művelésének előmozdítása és a szakirodalmi munka megkönnyítése céljából elkészíti a magyar iparral foglalkozó művek lehetőség szerint teljes jegyzékét, megbízható és kimerítő bibliográfiáját és felkérte szövetségünket is, hogy e munkájában a vendéglősiparral foglalkozó adatok egybegyűjtésével vegyen részt.

Mínt hogy azonban szövetségünk e nagyszabású és gyakorlati szempontból is nagyjelentőségű munkában csak úgy vehet részt, ha számíthat arra, hogy a vidéki ipartársulatok, melyek vezetőségének a vendéglősipar történetének szempontjából feljegyzésreméltó eseményekről, adatokról leginkább van tudomásuk és akiket e vállalkozásnak sikere a legközelebbre érdekel, szintén kiveszik részüket a munkából: tisztelettel felkérjük a tek. elnökséget és választmányt:

Méltóztassék a vendéglősipar történetébe vágó, vagy a vendéglősiparral foglalkozó művekről, amelyekről tudomása van, jegyzékét készíteni és azt nekünk beküldeni.

Mindenekelőtt fontosnak tartanók, ha a tek. elnökség, illetve választmány megállapítaná, melyek ama szakmabeli ipartársulatok, melyek jubileumuk alkalmából történetüket megírták és köszönettel vennők, ha e jubiláris kiadványok egy-egy példányát szövetségünk részére beszerezni sziveskednének.

A dolog természetéből folyólag nem lehet előre megállapítanunk, hogy mi az, aminek iparunk történetének szempontjából fontossága van, éppen ezért köszönettel veszünk bárminő erre vonatkozó utasítást is

Kartársi üdvözléssel Glück Frigyes, elnök. F. Kiss Lajos, titkár.

Országos Iparegyesület. A Magyar vendéglősök országos szövetsége körlevelében említett felhívás, melyet az „Országos iparegyesület” bocsátott ki, a következőleg szól:

Az Országos iparegyesület ipartörténeti szakosztálya elhatározta, hogy a magyar ipartörténet művelésének előmozdítása és a szakirodalmi munka megkönnyítése céljából elkészíti a magyar iparral foglalkozó összes művek lehetőség szerint teljes jegyzékét, megbízható és kimerítő bibliográfiáját.

Ez e nagyszabású és gyakorlati szempontból is nagy jelentőségű munka csak úgy kecsegtet sikerrel, hogyha számíthatunk arra, hogy a közgazdasági szakirodalom munkásai, — akiknek az ipartörténeti szempontból feljegyzésre méltó eseményekről és adatokról leginkább van tudomásuk és akiket ennek a vállalkozásnak a sikere a legközelebből érdekel, — kivesszék a részüket a munkából.

A tekintetes cím becses közreműködésére igényt tartva, tehát felkérjük, hogy mindazokról az ipartörténet körébe vágó, vagy az iparral foglalkozó művekről, amelyekről tudomása van, jegyzékét készíteni és azt nekünk beküldeni sziveskedjék.

Mindenekelőtt fontosnak tartanók, hogy a t. Szerkesztőség megállapítsa, hogy az általa képviselt szakmában melyek azok a huszonöt, ötven, esetleg még hosszabb idő óta fennálló vállalatok, amelyek jubileumok alkalmából történetüket megírták és köszönettel vennők, ha e jubiláris vállalatok történetéből a t. Szerkesztőség részünkre egy-egy példányt beszerezni sziveskednék. Másodsorban közlőre érdekelne bennünket a régebben megjelent s a netalán ma is megjelenő ipari szaklapok jegyzéke s aziránti utbaigazításuk, hol lehetne ezeket megszerezni?

A dolog természetéből folyólag nem lehet előre pontosan megállapítanunk, hogy mi az, aminek ipartörténeti szempontból fontossága van, épen ezért köszönettel veszünk bármiféle utbaigazítást, ami az ipartörténetre és annak részletkérdéseire vonatkozik s kérjük, hogy szakosztályunk közérdekű munkásságában részt venni s a gazdasági életnek területén felmerülő minden ipartörténeti szempontból figyelemreméltó eseményről, vagy mozgalomról bennünket értesíteni sziveskedjék.

Különfélék.

Nemzetközi szállodásipari főiskola. Ipartársulatunk legutóbbi választmányi ülésében is említés történt már arról, hogy a nemzetközi szállodásipari egyesület Nürnbergben tartott folyó évi közgyűlésének legfontosabb és legtöbb érdeklődést keltő tárgyát a nemzetközi szállodásipari főiskola képezte, mely 1914. év őszén Düsseldorfban fog megnyitni, s melybe csak érettségi és egyéves önkéntesi vizsgálatot tett növendékek fognak felvétetni.

Ipartársulatunk elnöke bejelentette akkor, hogy ez ügyben az internacionális egyesület elnökségével érintkezésbe fog lépni s annak idején bővebben fog az ügyről referálni.

Minthogy az iskola szabályzata még nem készülhetett el, mert miként az internacionális egyesület közgyűlésének határozatából kitűnik, az egyesület tagjai felhivattak, hogy az iskola szervezési szabályzatára vonatkozó észrevételeiket írásba foglalva terjesszék be az elnökséghez, ennél fogva ez ügyben részletes felvilágosítást, tájékoztatást még nem adhatunk és felkérjük az érdeklődőket, hogy egyelőre türelemmel lenni sziveskedjenek.

Most még csak annyi bizonyos, hogy a főiskolát Düsseldorf város állítja föl és az internacionális egyesület évenként 10000 márkával járul hozzá az iskola fenntartásához.

Az iskola nemzetközi jellegű lesz.

Munkásbiztosítás. A Budapesti kerületi munkásbiztosító pénztár 1913. évi június hó 1-én, vasárnap délelőtt 9 órakor, Budapesten, a Pesti Lloyd-társulat üléstermében V. ker., Mária Valéria-utca 12. szám) tartotta meg rendes évi közgyűlését a következő napirenddel:

1. Az igazgatóság jelentése és az 1912. évi zárószámadás és vagyonmérleg előterjesztése.

A felügyelő bizottság jelentése és határozathozatal a felmentvény megadása tárgyában.

Az 1914. évi költségirányzat megállapítása.

2. Az alapszabályok értelmében a választások megejtése. Választandó úgy a biztosított, mint a munkakadók kiküldöttjei közül külön-külön:

a) az igazgatóságba 15 rendes és 15 póttag (a gyári csoportból 3, az ipari csoportból 6, a kereskedelmi csoportból 3);

b) a felügyelő bizottságba 6 rendes és 6 póttag (a gyári csoportból 6, az ipari csoportból 2, a kereskedelmi csoportból 1);

c) a választott bírósághoz választandó 50 rendes és 25 helyettes ülnök. (Az ülnökök választásánál az ipari, gyári és kereskedelmi csoportokhoz való ragaszkodás nem kötelező);

d) az Országos Munkásbetegsegélyező és Balesetbiztosító Pénztár közgyűlési kiküldöttjeül választandó úgy a munkaadók, mint a biztosítottak csoportjából 55 tag (a gyári csoportból 23, az ipari csoportból 21, a kereskedelmi csoportból 11). Választandó továbbá 28 közgyűlési póttag (a gyári csoportból 12, az ipari csoportból 10, a kereskedelmi csoportból 6).

3. Az igazgatóság előterjesztése az alapszabályok 24. és 28. §-ai alapján az igazgatósági és bizottsági üléseken való megjelenés alkalmával fizetendő közlekedési költségátalány megállapítása tárgyában.

4. Az igazgatóság előterjesztése az üdülőházi alap és a régi önkéntes alapszabályzatának módosítása és a felszámolt Budapesti Kerületi Általános Munkásbetegsegélyező Pénztári vagyontömeg szabályzatának megállapítása tárgyában.

5. Indítványok. (Az alapszabályok rendelkezése szerint csak azok az indítványok tárgyalhatók, melyeket 10 pénztári tag a közgyűlés napját legalább 30 nappal megelőzőleg írásban benyújt.)

*

A Budapesti kerületi munkásbiztosító pénztár folyó évi június hó 1-én megtartott közgyűlése alkalmával közrebocsátotta 1912. évi jelentését, amely hű képét mutatja a pénztár közhasznú tevékenységének. A jelentésből kitűnik, hogy a pénztár a kedvezőtlen viszonyok dacára is kötelezettségeinek mindenben eleget tett és a beteg munkások segélyezése és gyógykezelése tekintetében oly munkásságot fejtett ki, mely méltán összehasonlítható a külföld bármely intézményével.

A pénztárnál betegség esetére biztosított tagok átlagos létszáma az 1912. évben 250.554 volt, valamivel magasabb volt a taglétszám mint az 1911. évben.

A pénztári orvosok 749.527 beteget kezeltek, kik közül 138.020 volt keresetképtelen, táppénzes beteg. A beteglétszámból 469.609 volt tag, 279.918 családtag. Kórházi ápolást nyújtott a pénztár 13.432 tagnak és 6179 családtagnak. Gyógytelepeken nyert kezelést 1389 beteg.

A betegek közül 581.896 Budapesten, 177.189 a pénztár körzetéhez tartozó egyéb városokban és községekben lakott.

A megbetegedések közül 104.639 eset volt fertőző betegség, s a budapesti munkásviszonyok szomorú képét mutatja a pénztár évi jelentésének a tüdővészre vonatkozó statisztikája, mely a gümőkór rohamos emelkedését mutatja. 1912. évben gümőkór eset volt a pénztári tagoknál 21.585 és a családtagok között 10.663 Amíg 1907. évben a tagok 4,8%-a volt gümőkóros, 1908. évben 5,8, 1909-be 6,2, 1910-ben 6,8, 1911-ben 7,5 és 1912. évben már a tagok 8,7%-a szenvedett ezen pusztító, fertőző betegségben.

Ugyancsak ijesztő nagy száma volt a venerás betegeknek. 25.233 venerás beteget kezelt és támogatott a pénztár az 1912. évben.

A pénztár 526 orvosa és 6 rendelőintézete nyújtotta a betegnek a szükséges orvosi segílyt. A kórházba és gyógytelepekre utaltak a kórházakban és gyógyintézetekben nyertek ápolást.

Az 1912. évi járulékjövedelem 9,222.417 K volt, az összjövedelem 9,657.095 K. Egy tagra eső járulékbérvétel 37 K 06 fillér. Az átlag magasabb mint az előző évek átlaga, ami összefüggésben van azzal, hogy az 1912. év második felében a kisiparosoknak adott 2%-os járulékfizetési kedvezmény megszűnt s 1912. július hó 1-től kezdve az összes alkalmazottak után 3%-os járulékkulcs alapján fizették a járulékot.

A pénztár átlag sokkal alacsonyabb mint a külföldi, főleg a német nagy pénztárak bevételi átlaga, mert pl. a müncheni helyi pénztárnál 1912. évben 1 tagra 54 K 36 fillér, a berlini pénztárnál pedig 46 K 29 fillér ezett.

A pénztár 1912. évi összkialakása 9,912.216 K volt. A zárszámadás szerinti eredmény 255.120 K veszteség, tehát lényegesen kedvezőtlenebb, mint az 1911. évi eredmény. A kiadások és bevételek arányát és egyensúlyát a táppénzkiadásoknál mutatkozó többlet bontotta meg, mert az 1911 és 1912. évi táppénzkiadást szembeállítva az 1912. évi többlet 569.794 K. Ez összefüggésben van az 1912. évi kedvezőtlen munkaviszonyokkal, mert a munkanélküliség, a vele járó hiányos táplálkozás és lelki depressio folytán a tapasztalatok szerint a megbetegedéseket hatványozott mértékben váltja ki.

A kiadások 83,01%-át fordította a pénztár a tagok segélyezésére és gyógykezelésére, 13,27%-át a kezelésre és 3,72%-át egyéb szükségletek fedezésére. A 83% segélyezési kiadásból 48,37%-ot táppénz és gyermekágyi segélyekre, 0,73%-ot szülésznői díjakra, 1,97%-ot temetkezési segélyekre, 5,28%-ot kórházi, 13,96%-ot orvosi és rendelőintézeti költségekre, 9—8,97%-ot gyógyászati elletásra (gyógyszer, gyógyászati segédeszköz), 3,29%-ot gyógyfürdőkre és vizgyógyászati költségekre, 0,44%-ot egyéb segélyekre fordított a pénztár.

A pénztár igazgatósága jeletésében részletesen foglalkozik a kedvezőtlen pénzügyi viszonyokkal s kifejezésre juttatja, hogy a pénztár fizetőképességét a járulékhátralékok nagy mértéke bénítja. A pénztár hátralékos járulékkövetelése a tartalékolts 646.736 K leszámítása után 2,845.215 K volt. Valószínű, hogy kedvezőbb gazdasági viszonyok beálltával a pénztár anyagi helyzete is javul, de az igazgatóság annak kifejtése mellett, hogy a maga részéről az összes célravezetőnek tetsző intézkedéseket megtette, kétségtelennek látja, hogy a járulékhátralékok ügyének végleges megoldása csak megfelelő törvényes intézkedéssel történhetik.

Jellemző a viszonyokra a pénztár jelentésében közölt ama adat, hogy 91 árverés alapján, melyet 122.297 K járulék behajtása érdekében tartatott a pénztár 7096 K. folyt be a pénztárba

X. Kereskedelmi oktatásügyi nemzetközi kongresszus augusztus 31.—szeptember 5. és **VII. Nemzetközi közgazdasági tanfolyam** augusztus 11.—30.

Fővédő: ő cs. és kir. Fensége József főherceg. Védők: Jankovich Béla dr., vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter; Beöthy László dr., kereskedelemügyi m. kir. miniszter Tiszteleti elnökök: Bárczy István dr., Budapest székesfőváros polgármestere; Benedek Sándor dr., vallás- és közoktatásügyi miniszteri államtitkár; Heltai Ferenc dr., a Főrendi Ház tagja, Budapest székesfőváros főpolgármestere; Kálmán Gusztáv dr., kereskedelemügyi miniszteri államtitkár; Lánosy Leó v. b. t. t., a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnöke; Nyáray-Szabó Sándor dr., vallás- és közoktatásügyi miniszteri államtitkár; Stetina József dr., kereskedelemügyi miniszteri államtitkár; Gr. Wickenburg István dr., v. b. t. t., Fiume és a Magyar-Horvát Tengerparti kir. kormányzója. Az előkészítő bizottság elnöke: Matlekovits Sándor dr., v. b. t. t., a Főrendi Ház tagja, az Orsz. ipari és keresk. okt. tanács elnöke.

A kongresszus programja: Aug. 30. Szombat. Este 8^{1/2} órakor ismerkedő összejövétel a városligeti Gundel (Wampetics)-féle vendéglőben.

Aug. 31. Vasárnap. 1. Délelőtt 10 órakor a kongresszus megnyitása. 2. M. Saignat-nak, a Comité permanent elnökének (Bordeaux) üdvözlő beszéde (franciál). 3. Gelcich udvari tanácsosnak, a Nemzetközi egyesület elnökének (Trieszt) üdvözlő beszéde (németül). 4. Paul Delombre, v. miniszter, a becsületrend nagykeresztese, a francia kereskedelmi iskolák végzett növendékeinek orsz. szövetsége nevében üdvözlő a kongresszust és kifejti az ily szövetségek jelentőségét és hasznos voltát. (Franciául.) Délután hajókirándulás a Dunán Visegrádig.

Szept. 1. Hétfő 1. Paul Anglés, Párizs városa keresk. iskolájának igazgatósága, a Comité permanent titkára: Mennyi-

ben valósultak meg gyakorlatilag az eddigi kongresszusaink kezdeményezései? (Franciául.) 2. Dr. Richard Stegemann, titkos kormánytanácsos, Braunschweig: A kereskedelmi képzés fejlődésének alakjai és irányai. (Németül.) 3. Dr. Josef Klemens Kreibitz kormánytanácsos, keresk. oktatásügyi felügyelő, Bécs: A kereskedelmi szaktárgyak tanáraiban megkívánt tulajdonságok. (Németül.) Délután kirándulás a Svábhegyre, az Erzsébet-kilátóhoz és Hűvösvölgybe. Este a Budapesti keresk. testület fogadóestélye.

Szept. 2. Kedd. 1. Dr. Kövesligethy Radó, egyet. ny. r. tanár, a M. Kir. Állami Keresk. Isk. Tanárképző-Intézet igazgatója: A kereskedelmi oktatási intézetek tanárainak képzése. (Franciául.) 2. a) A Junod, a svájci kereskedelmi oktatásügyi szövetségi főfelügyelője, Bern: A gazdasági földrajz tanítása a kereskedelmi oktatás különböző ágazataiban. (Franciául.) Paul Goblet tanár, Párizs: A gazd. földr. tanítása. (Franciául.) 3. a) Mario Alberti, szakíró és szerkesztő, Trieszt: Kereskedelmi oktatás és közgazdasági sajtó. (Olaszul.) b) Radványi László dr., szerkesztő, Budapest: A kereskedelmi oktatásügyi és a szakajtó. (Németül.) Délután a Mezőgazdasági-, Szépművészeti vagy az Iparművészeti Múzeum megtekintése. Este Budapest Székesfőváros fogadóestélye.

Szept. 3. Szerda. 1. a) Georges Blondel, a párizsi Hautes études commerciales tanára: A nők kereskedelmi oktatásának mai állapota. (Franciául.) b) Helene Menzel, Posen: A leányinasiskolák. (Németül.) c) Gerhardtne Zsigány Jolán, Budapest: Különbözzék-e a lányok kereskedelmi oktatása a fiukétól? (Franciául.) 2. Dr. M. Weyermann, a berni egyetem keresk. fakultásának tanára: Magángazdaságtan és közgazdaságtan a főiskolákon. (Németül.) 3. M. R. Frylers, keresk. isk. tanár, Antwerpen: Az idegen nyelvi oktatás a felső keresk. iskolákban. (Franciául.) Délután 3 órakor: a Keresk. oktatásügyi nemzetközi egyesület évi közgyűlése. — Délután 5 órakor: A Szakoktatási kongresszusokat rendező nemzetközi állandó bizottság (Comité permanent) ülése. Délután séta a Margitszigeten vagy az Állatkertben. Este a Vallás- és közoktatásügyi és a kereskedelemügyi m. kir. miniszterek fogadóestélye.

Szept. 4. Csütörtök. 1. E. Cleveland Stevens M. A., a londoni School of Economics tanára: Újabb áramlatok az angol kereskedelmi oktatásban. (Angolul.) 2. a) Charles Landeis, Bécs: A kereskedelmi utazók képzése és továbbképzése. (Franciául.) b) Székács Antal, Budapest: A magántisztviselők képzése és továbbképzése. (Németül.) 3. J. G. Munteanu, a galatzi f. keresk. isk. igazgatója: A kereskedelmi oktatásügyi Romániában. (Franciául.) 4. R. Rucabado, tanár és szerkesztő, Barcelona: A spanyol keresk. továbbképző tanfolyamok egy speciális fajtája. (Franciául.) 12 órakor: Előadás a boszniai dalmáciai utról a Keleti keresk. akadémia 2-ik emeleti nagytermében. Délután: Kirándulás Budafokra a Törley-pepszgyárba, ahol a gyár igazgatósága vendégeli meg a látogatókat.

Szept. 5. Péntek. 1. P. Wauters, szakoktatási főfelügyelő, Bruxelles: Nemzetközi váltóforgalom. (Franciául.) 2. L. Garcia Molins, a zaragozai keresk. főiskola tanára, a Keresk. oktatásügyi nemzetközi egyesület spanyolországi osztályának titkára: A kereskedelmi szakoktatás népies vonatkozásai. (Franciául.) 3. Karl Polaczek, a krisztianiai keresk. gimnázium igazgatója: A szemléltetés a kereskedelmi oktatásban és a jövő évi lipcei keresk. oktatásügyi kiállítás. (Németül.) 4. A kongresszus berekesztése.

A kongresszus befejezése után a vezetőség az érdeklődőknek módot nyújt, hogy szakavatott vezetéssel és csekély költséggel érdekes tanulmányutakban vegyenek részt. Még pedig:

I. *Tanulmányut Boszniába*; onnan két elágazó irányban (szárazföldön és tengeren) Fiuméba.

A) *Boszniai—dalmáciai—fiumei tanulmányut.* 1913. évi szeptember hó 5—12-ig.

Pénteken, szept. 5. Budapest k. p.-u., ind. 2⁴⁵ d. u., vacsora a vonaton az étkező-kocsiban.

Szombaton, szept. 6. Reggeli Zenicán a vasúti étteremben. Szarajevóba ér. 8¹⁰ d. e. (Hôtel Europa) a város nevezetességeinek megtekintése.

Vasárnap, szept. 7. Szarajevóból ind. 9⁰⁰ d. e., ebéd

Konjicán a vasuti étteremben, érk. Gravosába 8⁴⁵ este (Hotel Petka).

Hétfőn, szept. 8. Gravosából ind. 7⁴⁵ reggel, érk. Cattaróba 11²⁰ d. e. Indul Cattaróból 12³⁰ d. u.; ebéd a hajón, érkezik Gravosába 4⁰⁵ d. u., kirándulás az Ombla-forráshoz.

Kedden, szept. 9. Ragusa megtekintése, esetleg Lacroma szigete is; indul Gravosából 4⁴⁵ d. u., ellátás a hajón (vacsora, ágy, reggeli).

Szerdán, szept. 10. Spalato és Zára érintése, érkezik Fiuméba 2⁰⁰ d. u. (Hôtel Deák); fogadás a molónál, ebéd. 3⁴⁵-kor Krisch Jenő, kiviteli akad. tanár németnyelvű előadása Fiuméről és kereskedelmi forgalmáról vetített képekkel; 4³⁰-kor a fakikötő megtekintése; utána hajókirándulás Bucariba a kormányzó hajóján.

Csütörtökön, szept. 11. A kikötő megtekintése (raktárak), gyártelepek, a régi város, délután Abbazia a kormányzóság részéről rendelkezésre bocsátott hajón ind. Fiuméből 7⁵⁴ este.

Pénteken, szept. 12. A reggelit az étkezőkocsikban kiki maga fizeti, érkezik Budapestre 9³⁵ d. e.

Költség hajón I., vasuton III. osztályon 150 K Foglaló 40 K (beküldendő a jelentkezéssel együtt; a hátralékos összeg szept. 1-ig fizetendő). Jelentkezés aug. 15-ig Székely László tanár urnál, Budapest, VI., Izabella-utca 46.

B) *Boszniai—zágrábi—fiumei tanulmányut.* 1913. évi szeptember hó 5—12-ig.

Közös az A) csoporttal pénteken szept. 5., szombaton, szept. 6.

Vasárnap, szept. 7. Szarajevóból ind. 6⁰⁰ reggel, érk. Jajcere 12⁴⁶ délben (Grand Hôtel); a város és a vizesés megtekintése.

Hétfőn, szept. 8. Jajceből ind. automobilon 7³⁰ reggel, érkezik Banjalukára automobilon 11⁰⁰ d. e., ebéd a pályaudvaron, ind. Banjalukáról 11⁴⁰ d. e., érkezik Zágrábba 7⁵⁰ este.

Kedden, szept. 9. A város megtekintése, ind. Zágrábból 2⁵⁰ d. u., érkezik Fiuméba 7⁵⁴ este (Hôtel Deák).

Szerdán, szept. 10. Délelőtt Cirkvenica, a kormányzóság hajóján; délután az A) csoporttal együtt.

Közös az A) csoporttal csütörtökön, szept. 11., pénteken, szept. 12.

Költség vasut III. oszt. 128 K. Foglaló 40 K (beküldendő a jelentkezéssel együtt; a hátralékos összeg szept. 1-ig fizetendő. Jelentkezés aug. 15-ig Székely László tanár urnál, Budapest, VI., Izabella-u. 46.

II. *Kirándulás az Aldunára* (előzetes ismertetéssel) 1913 szeptember 6—9-éig.

Szombaton, szept. 6. Ind. Budapest ny. p. u. 8²⁵ reggel, érk. Temesvár-Józsefváros 2⁰⁶ d. u.; ebéd, elszállásolás, a város megtekintése.

Vasárnap, szept. 7. Temesvár-Józsefv., ind. 6⁰⁴ reggel, érk. Baziásra 9²⁵ d. e., ind. Baziásról hajón, 10⁰⁰ d. e., itt ebéd, érk. Orsovára 3¹⁰ d. u., Ada-Kaleh (csolnakon); koronakápolna.

Hétfőn, szept. 8. Ind. Orsováról 5¹⁶ reggel, érkezik Herkulesfürdőre 5⁵² reggel, gyalogséta a fürdőig, a fürdő megsejmlélése, ebéd, kocsikon az állomásra. Ind. Herkulesfürdőtől 1⁵⁷ d. u., érk. Temesvár Józsefváros 7³⁹ este, vacsora a vasuti étteremben, ind. Temesvár Józsefváros 9²⁸ este, érk. Aradra 11⁰⁰ este, elszállásolás.

Kedden, szept. 9. A város nevezetességeinek megtekintése. Ind. Aradról 4¹⁵ d. u., érk. Budapestre 9²⁰ este. Utazás gyorsvonat III., hajó I. osztály.

Költség 50 K. Foglaló 20 K (beküldendő a jelentkezésnél, a hátralék szept. 1-ig fizetendő). Jelentkezés augusztus 15-éig Székely László tanár urnál, Budapest, VI., Izabella-utca 46.

A költségben mind a három utnál benne van a vasut (hajó) ára, az elszállásolás, az étkezés (italok nélkül) és a borra való.

Azok, akiknek féláru vasuti jegy váltására jogosító igazolványuk van, a balatoni kirándulás kivételével mind a kongresszusi, mind a tanfolyami tanulmányutakat mintegy 15%-kal olcsóbban tehetik meg.

Jegyzet. Azoknak, akik a kongresszus befejezése után még Magyarország valamelyik részét, pl. Erdélyt, a Mára-

marosi sóbányákat és faüzemet, vagy (ha nem vettek részt a tanfolyamon), a Magas Tátrát stb. óhajtják megtekinteni, felvilágosítást nyújt, programot, utitervet és költségvetést szívesen készít Székely László, felsőkeresk. isk. tanár ur, VI., Izabella-utca 46.

A közgazdasági tanfolyam programja:

Első hét.

Vasárnap este 8^{1/2} órakor ismerkedő-est a margitszigeti alsó vendéglőben Házigazda a Budapesti City-Club.

Hétfő, aug. 11. d. e. 9-kor. A tanfolyam megnyitása. 1. óra. 9³⁰—10²⁰. Magyarország általános földleírása. Előadó: Cholnoky Jenő dr., a Kolozsvári tud. egy. ny. r. tanára (franciául) 2 óra. 10³⁵—11²⁵. Magyarország gazdasági földrajza. Előadó: gróf Teleki Pál dr., a M. kir. áll. keresk. isk. tanárképző int. tanára, a Földrajzi társ. titkára (franciául). 3. óra. 11⁴⁰—12³⁰. Budapest székesfőváros ismertetése. Előadó: Gárdonyi Albert dr., székesfővárosi levéltáros (németül).

Délután: 3⁰⁰—4⁰⁰-ig Lévy István: Budapest ismertetése vetített képekkel. Azután körséta a városban. Városliget.

Kedd, aug. 12. 1. óra. Magyarország történelme; különös tekintettel gazdasági fejlődésére. Előadó: Domanovszky Sándor dr., egy. m. tanár, a Bpesti keresk. akad. r. tanára (németül). 2. óra. Magyarország közjogi helyzete. Előadó: Mikszáth Kálmán dr. (franciául). 3. óra. A magyar nyelv. Előadó: Kunos Ignác dr., egyet. m. tanár, a M. kir. keleti keresk. Akad. igazgatója (németül).

Délután: a Parlament, Kuria, Keresk. Akadémia, Királyi palota. (Erzsébet-Muzeum.)

Este: A Budai Szinkör.

Szerda, aug. 13. 1. óra. Magyarország népessége. Előadó: Bud János dr., miniszt. titkár (németül). 2. óra. Édesvizi halászat. Előadó: Répássy Miklós, min. oszt. tan., az Orsz. halászati felügyelőség vezetője (németül). 3. óra. A magyar irodalom. Előadó: Ferenczi Zoltán dr., egyet. ny. rk. tanár, a Budapesti egyet. könyvtár igazgatója (franciául).

Délután: Mezőgazdasági muzeum, Néprajzi muzeum, Ampeológiai intézet. Közvágóhid.

Csütörtök, aug. 14. 1. óra. Magyarország földművelése. Előadó: Károly Rezső dr., gazdasági akadémiai igazgató a M. kir. földm. miniszt.-ban (németül) 2. óra. Magyarország állattenyésztése. (Előadó: Pirkner János, orsz. képviselő, min. tan., ny. orsz. állattenyésztési főfelügyelő (németül). 3. óra. Magyar képzőművészet. Előadó: Lyka Károly, író, a Művészet szerkesztője (németül).

Délben 11⁴⁵—1⁰⁰-ig: Előadás az Uránia színházban mozgóképekkel: Az anyaföld.

Délután: Képzőművészeti és Ráth muzeum, Kertészeti tanintézet, Állatorvosi főiskola, Lóverseny.

Este: 8³⁰—10⁰⁰-ig: Bevezető előadás a szegedi kiránduláshoz vetített képekkel, tartja Lévy István igazgató.

Péntek, aug. 15. 1. óra. Magyarország bányászata. Előadó: Réz Géza, a Selmebányai bányászati és erdészeti főiskola r. tanára (németül). 2. óra. Magyarország erdészete. Előadó: Bund Károly, az Orsz. erdészeti egyesület titkára (németül). 3. óra. A magyar zene. Előadó: Molnár Géza dr., egyet. m. tanár, az Orsz. magy. kir. zeneakadémia r. tanára (németül). (Ünnepnap; d. e. 10-kor a Bazilikában egyházi zene.)

Péntek, aug. 15.; szombat, aug. 16.; vasárnap, aug. 17. Kirándulás Szegedre, Mezőhegyesre és Kecskemétre.

Pénteken, aug. 15-én, Budapest ny. p. u., ind. 2⁴⁰ d. u., érk. Szegedre 6⁰⁰ este. Elszállásolás, összejövétel a Széchényi-téren villamoson Ujszegedre, gyalog vissza; vacsora (adja Szeged sz. kir. város).

Szombaton, aug. 16-án, 8 órakor: Kulturpalota, 9 órakor: Back-féle gőzmalom, 10 órakor: paprikamalom, 11 órakor: Szegedi kenderfonógyár (villásreggeli a gyárban); villamoson a vasúthoz; Szeged külön vonat ind. 12⁰⁰ körül, érk. Mezőhegyesre 2⁰⁰ körül; a telep megtekintése. Ind. vissza különvonaton este 6⁰⁰ körül; érkezés Szegedre 8⁰⁰ körül; vacsora (adja a Szegedi keresk. és iparkamara).

Vasárnap, aug. 17-én, ind. Szegedről 6⁰⁵ reggel, érk. Kecskemétre 7²⁵ reggel, a gyümölcsszállítás és a város mintaszőlőgazdaságának megtekintése; ebéd, adja Kecskemét th.

város; a város megtekintése, ind. Kecskemétről 4⁵³ d. u., érk. Budapest ny. p. u., 6³⁵ este. Utazás gyorsvonat III. osztály.

Költség 23 K (reggeli nélkül). Foglalo 5 K (beküldendő a jelentkezéssel együtt). A hátralékos összeg befizetendő aug. 12-ig. Jelentkezés augusztus 1-éig Székely László, tanár urnál, VI., Izabella-u. 46.

Második hét.

Hétfő, aug. 18. 1 óra. A magyar ipar általános jellemzése; kézműipar. Előadó: Maly Ferenc dr., kir. műszaki főtanácsos, a Keresk. Minisztériumban (németül). 2. óra. Malomipar. Előadó: Farkas Ferenc, m. kir. államvasuti főfelügyelő (németül). 3. óra. Vasipar. Előadó: Edvi Illés Aladár, miniszt. osztálytanácsos (németül). Délután: Hungária-malom, Ganzgyár, M. Á. V. gépgyár, Istvántelki főműhely, Sörgyár.

Kedd, aug. 19. 1. óra. Faipar. Előadó: Gaul Károly, kir. tan., a M. kir. Technológiai Iparmúzeum igazgatója (németül). 2. óra. Szövő-fonóipar. Előadó: Rejtő Sándor, udv. tan., műegyetemi ny. r. tanár (franciául). 3. óra. Magyar iparoktatás. Előadó: Vig Albert, udv. tan., iparokt. m. kir. főigazgató (németül). Délben 11⁴⁵—1⁰⁰-ig: Előadás az Urána Színházban mozgóképekkel: A Balaton. Délután: Műegyetem, áll. női ipariskola, áll. felső ipariskola, Thék gyára.

Szerda, aug. 20. Balatoni kirándulás. A kirándulás vezetője: Óvári Ferenc dr., orsz. képvis. a Balatoni Szövetség al-elnöke. Budapest Déli Vasut ind. 7⁴⁵ regg., érk. Siófokra 9⁵⁴ d. e., a telep megtekintése, esetleg fürdés, ebéd. Ind. 1⁰⁰ d. u., érk. Tihanyra 2⁰⁰ d. u., ind. 3⁰⁰ d. u., érk. Badacsonyon át Siófokra; uzsonna a hajón, érk. Siófokra 7⁰⁰ este, ind. 7²¹ este, érk. Budapest Déli Vasut 9⁵⁵ este. Utazás vasuton gyorsvonat III. osztály; külön hajó. Költség 18 K. Foglalo 5 K (beküldendő a jelentkezéssel együtt). A hátralékos összeg befizetendő aug. 15-ig. Jelentkezés aug. 11-ig Székely László tanár urnál, VI., Izabella-utca 46.

Csütörtök, aug. 21. 1. óra. A munkáskérdés Magyarországon. Előadó: Máday Andor dr., a neuchâtelii egyetem r. tanára (franciául). 2. óra. Kereskedelmi és iparkamarák. Előadó: Varjassy Lajos dr., az Aradi Keresk. és Iparkamara titkára (franciául). 3. óra. Budapest székesfőváros szociális politikai intézményei. Előadó: Wildner Ödön dr., székesfőv. tanácsnok, a szoc. és közműv. oszt. vezetője (franciául). Délután a főváros szociális intézményei: VI. ker. népház, Kenyér-gyár, Wekerle-telep Kispesten, Keresk. és Iparkamara, M. Á. V. munkástelepe (Simor-u), Gyermekmenhely.

Péntek, aug. 22. 1. óra. A magyar közlekedésügy. Vasut. Előadó: Hegyeshalmy Lajos dr., miniszt. tan., a M. kir. Államvasutak elnök-helyettese (németül). 2. óra. Posta, telegráf, telefon. Előadó: Hennyey Vilmos dr., posta- és távirda-főigazgató (franciául). 3. óra. Magyar hajózás. Előadó: Kohányi Zoltán dr., tengerhajózási főfelügyelő (németül). Délben 11⁴⁵—1⁰⁰-ig: Előadás az Uránia színházban mozgóképekkel: Fürdők országa. Délután: Telefon-központ, Közlekedési Múzeum, Dunai kirándulás Ujpestre és a Danubius-gyár.

Péntek, aug. 22.; szombat, aug. 23.; vasárnap, aug. 24. Kirándulás Diósgyőrbe, Kassára és a Magas-Tátrába.

A) csoport.

Pénteken, aug. 22. Budapest k. p. u., ind. 1²⁰ d. u., érk. Miskolcra 4⁵⁵ d. u., elszállásolás, a város megtekintése, kirándulás az Avasra; vacsora, adja Miskolc sz. kir. város.

Szombaton, aug. 23. Ind. Miskolcra 7³⁰ regg., érk. Diósgyőrre 8⁰⁰ d. e., a vas- és acélgyár megtekintése, villásreggeli, ind. Diósgyőrből 12⁰⁰ dél, érk. Miskolcra 12³⁰ d. u., ind. Miskolcra 1⁰⁸ d. u., érk. Kassára 2⁵⁰ d. u. Séta a Széchenyiligetben keresztül; a székesegyház, II. Rákóczi Ferenc és bujdosó társai sírhelyének megtekintése, a Mihálykapolna, Felső Magyarországi Múzeum és a Magyar Kir. Javító-intézet (az utóbbiak helyett esetleg valamelyik gyári vállalat sörgyár, vagy dohánygyár). 6 órakor vacsora, adja Kassa sz. kir. város. Ind. Kassáról 7⁰⁵ este, érk. Poprádfelkára 9²⁵ este, elszállásolás.

Vasárnap, aug. 24. Ind. Poprádfelkáról vasuton 6⁵⁴ regg., érk. Tátralomnicra 7³⁶ regg., ind. Tátralomnicról villamoson 8⁴⁷ d. e., érk. Tátrafüredre 9⁰⁵ d. e., ind. Tátrafüredről siklón

9³⁰ d. e., érk. Tarajkára 9⁴⁵ d. e., ind. Tarajkáról 10¹⁵ d. e., érk. Tátrafüredre 10³⁰ d. e., ind. Tátrafüredről villamoson 11²² d. e., érk. Csorbatóhoz 12²⁷ dél, ebéd. Ind. Csorbatótól fogaskerekűn 1⁴⁰ d. u., érk. Csorbatóhoz 2¹¹ d. u. ind. Csorbatótól 2²⁸ d. u., érk. Budapest k. p. u. 10⁵⁰ este. Utazás gyorsvonat III. osztály. Ellátás megszűnik Csorbatónál az ebéddel. Költség 48 K. Foglalo 10 K (beküldendő a jelentkezéssel együtt, a hátralékos összeg aug. 15-ig fizetendő). Jelentkezés aug. 12-éig.

B) csoport.

Pénteken, aug. 22. Mint A).

Szombaton, aug. 23. Mint A).

Vasárnap aug. 24. Ind. Poprádfelkáról vasuton 6⁵⁴ regg., érkezik Tátralomnicra 7³⁶ regg., ind. Tátralomnicról villamoson 8⁴⁷ d. e., érk. Tátrafüredre 9¹⁵ d. e., ind. Tátrafüredről siklón 9³⁰ d. e., érk. Tarajkára 9⁴⁵ d. e. Séta a Tarpataki völgyben, közép-, srófos-, óriás-vizesés, Zerge-szálló; ebéd a Tarajkán. Ind. Tarajkáról siklón 2³⁰ d. u., érk. Tátrafüredre 2⁴⁵ d. u. ind. Tátrafüredről villamoson 4⁰⁰ d. u., érk. Csorbatóhoz 5⁰² d. u., séta a tó körül, esetleg a fátyol-vizesésig, vacsora, ind. Csorbatótól fogaskerekűn 9¹⁵ este, érk. Csorba állomásra 9¹⁵ este, ind. Csorbáról 10²⁴ este.

Hétfőn, aug. 25. Érk. Budapest k. p.-u. 6³⁰ regg. Utazás gyorsvonat III. osztály. Költség 50 K. Foglalo 10 kor. (beküldendő a jelentkezéssel együtt; a hátralékos összeg aug. 15-ig fizetendő). Jelentkezés aug. 12-éig.

C) csoport.

Pénteken, aug. 22. Mint A) és B).

Szombaton, aug. 23. Mint A) és B).

Vasárnap, aug. 24. Kirándulás automobilon a dobsinai jégbarlanghoz, ebéd a barlangnál, azután a sztracenai völgyön vissza, Poprádfelkáról vasuton Tátralomnicra, onnan villamoson Tátrafüredre s innen Poprádfelkára; vacsora: ind. Poprádfelkáról 10²⁶ este.

Hétfőn, aug. 25. Érk. Budapest k. p.-u. 6³⁰ regg. Utazás gyorsvonat III. osztály. Költség 58 K. Foglalo 20 K (beküldendő a jelentkezéssel együtt, a hátralékos összeg aug. 15-ig befizetendő). Jelentkezés aug. 12-ig.

D) csoport.

Pénteken aug. 22. Indul Budapest k. p.-u. 1²⁰ d. u. érk. Poprádfelkára 9²⁵ este, vacsora, elszállásolás.

Szombaton, aug. 23. Kirándulás automobilon a dobsinai jégbarlanghoz, ebéd a barlangnál, vissza a sztracenai völgyön át, vasuttal Tátralomnicra, onnan villamoson Tátrafüredre, siklón Tarajkára; elszállásolás Tarpatakon.

Vasárnap, aug. 24. Reggel 6 órakor indulva Tarpatak-völgye, közép-, srófos-, óriás-vizesés, Tüzelőkő, Öt-tó, Térymenháznál pihenés, vissza Tarajkára. Tarajkán az ebédnél csatlakozás a B) csoporthoz. Utazás gyorsvonat III. osztály. Költség 63 K. Foglalo 20 K (beküldendő a jelentkezéssel együtt; a hátralékos összeg aug. 15-ig befizetendő). Jelentkezés aug. 12-ig. Jegyzet: Mindazok a B) C) és D) csoportbeliek, akik éjjel nem akarnak utazni, 3 K ráfizetésért az éjjelt Poprádon tölthetik, ha ebbeli szándékukat aug. 12-ig bejelentik. (Ezért az összegért lakást és 25-én reggelit kapnak, amivel az ellátás megszűnik.) Ezek:

Hétfőn, aug. 25. Ind. Poprádfelkáról 6³⁴ regg. érk. Budapest k. p.-u. 2²⁰ d. u. A jelentkezés mind a négy csoport részére Székely László tanár urnál, VI., Izabella-u. 46. történik.

Harmadik hét.

Hétfő, aug. 25. 1 óra délután 3³⁰—4²⁰. A magyar áru-piac. Előadó: Bálint Imre, min. oszt. tan., a Keresk. múzeum igazgatója (franciául). 2 óra d. u. 4³⁵—5²⁵. Terménykereskedésünk. Előadó: Dér Ármin banktisztviselő (németül). 3 óra d. u. 5⁴⁰—6³⁰. Közraktárak és aukciók. Előadó: Vágó József, a Budapesti kereskedelmi és iparkamara másodtitkára (németül). Dél előtt Artézi, Rudas- vagy Hungária-fürdő. Délben a tőzsde.

Kedd, aug. 26. 1. óra. A magyar export és import. Előadó: Tautmann Henrik, keresk. akad. tanár, a Keresk. szakiskolák tanárok orsz. egyesületének elnöke (németül) 2.

óra. A M. kir. keresk. muzeum. Előadó: Kovács Gyula dr., udv. tan., a M. kir. keresk. muzeum igazgatója (németül) 3. óra. Magyarország nép- és iparművészete. Előadó: Radisics Jenő, min. tan., az Orsz. magy. iparművészeti muzeum igazgatója (franciául). Délután: Közraktárak, Kereskedelmi muzeum, Iparművészeti muzeum, Lóverseny.

Szerda, aug. 27. 1. óra. Pénz és hitel. Előadó: Márki Hugó dr., a M. kir. áll. keresk. isk. Tanárképző int. és a Bpesti keresk. akad. tanára (franciául). 2. óra. Magyarország fizetőmérlege. Előadó: Fellner Frigyes dr. egyet. magántanár, a Magy. Agrár- és Járadékbank r.-t. igazgatója (németül). 3. óra. Magyarország közoktatásügye. Előadó: Kemény Ferenc, főreáliskolai igazgató (németül). Délután: Egyetemi telepek, Kereskedelmi bank, Osztrák-magyar bank.

Csütörtök, aug. 28. 1. óra. Az árutőzsde és a budapesti piac üzleti technikája. Előadó: Szende Gyula, a M. kir. keleti keresk. akadémia tanára (németül). 2. óra. A budapesti értéktőzsde. Előadó: Schwarcz Félix, az Athenaeum r. t. igazgatója, tőzsdetanácsos (németül). 3. óra. Budapest székesfőváros közoktatásügye. Előadó: Déri Ferenc dr., székesfővárosi tanácsnok, a közokt. ügyoszt. vezetője (németül).

Délután: Fővárosi iskolák.

Péntek, aug. 29. 1. óra. A biztosításügy Magyarországon. Előadó: Kornis Mihály, a Hungária bizt. Társ. igazgatója, Budapest (németül). 2. óra. Bosznia és Hercegovina. Előadó: Balkányi Kálmán dr., az Orsz. magy. keresk. egyesülés titkára (franciául). 3. óra. Kereskedelmi oktatásügy. Előadó: Kirchner Béla, f. keresk. iskolai m. kir. főigazgató (franciául).

Délután: Kereskedelmi iskolák.

Szombat, aug. 30. Összefoglalás. 1. óra. 10⁰⁰—10⁵⁰. Magyarország általános gazdasági fejlődése. Előadó: Matlekovits Sándor dr., val. b. titk. tan., az Orsz. ipari és keresk. okt. tan. elnöke (németül). 2. óra. 11¹⁰—12⁰⁰. Magyarország szellemi fejlődése. Előadó: Alexander Bernát dr., a bpesti tud. egyetem ny. r. tanára (franciál).

12¹⁵. A tanfolyam berekesztése.

Délután: Tudományos Akadémia, Petőfi-ház.

Egy-egy előadás ötven percig tart; közben két tizenötperces szünet van. Az órák beosztása a következő:

1. óra. 8³⁰-tól 9²⁰-ig; 2. óra. 9³⁵-tól 10²⁵-ig; 3. óra. 10⁴⁰-tól 11³⁰-ig.

Ettől csak az első és utolsó napon (aug. 11-én és 30-án) van eltérés és aug. 25-én, amikor a tátrai kirándulásról való éjjeli visszatérés miatt az előadások délután vannak.

„Próféta“ növénylikőr kizárólagos gyártási vállalata
CSILLAG ILLÉS
Budapest, IV., Petőfi-tér 2. szám.
Telefon 76-55. Telefon 78-55.

Csak ezen védjeggyel valódi.

Csak ezen védjeggyel valódi.

Próféta
Növénylikőr.

Étvágygerjesztő, gyomorerősítő és nagyon kellemes üdítő szer. Túrta-, vadászati-, utazási- és házi-célokra a legjobb.

DREHER ANTAL SERFŐZŐDÉI RÉSZV.-TÁRS.

Ászok-, Márciusi Kiviteli Márciusi

(világos és sötét)

(barna)

S E R.

Megrendeléseket

a főzde mindenkor pontosan és a legnagyobb figyelemmel — az összeg előleges beküldése vagy utánvétele mellett — teljesít.

Nagyobb mennyiséget saját jégkocsijaiban szállit.

DREHER ANTAL SERFŐZŐDÉI RÉSZV.-TÁRS.

KORONA Dupla Márciusi és Bakser.

(ála Pilseni)

A városligeti artézi gyógyforrás vize 970 méternyi mélységből 73-tól 92°C hőfok mellett törvén elő, föltétlenül bakteriummentes, s általunk lehűtve természetes állapotban, valamint szénsavval telítve mint „ILONA” artézi savanyúvíz lesz forgalomba hozva. Tiszta izes és szénsav-tartalmánál fogva kitünő üdítő ital borral vegyítve igen kellemes.

2 liter ára 16 fillér házhoz szállítva. Rendelési cím: „Artesia” részvény-társaság, Budapest, VII., Egressy-ut 20/c. Telefon 50-72

A székesfőváros városligeti Artézi-gyógyforrás bérlői.

MATTONI GYÓGY- ÉS VIZGYÓGY-INTEZETE

GISSHÜBLER-PUCHSTEIN

Karlsbad mellett.

A MATTONI-féle giesshübler savanyúvíz eredési helye.

Pneumatikus- és belélegző-kurák.

Mell- és idegbetegek, üdülők, rheumatikusok stb. számára.

MATTONI' FELE
GISSHÜBLER
természetes égvényes
SAVANYÚVIZ.

TRANSYLVANIA SEC

LOUIS FRANÇOIS & CO.

császári és királyi udvari szállítók
Budafok. Fülöp Szász Coburg Góthai Herceg Ő Fensége szállítói. Budafok.

* 16 elsőrendű kitüntetés *

VÉDJEGY

* * Hors Concours * *

FŐRAKTÁR:
BORHEGYI FERENC
Telephon sz. 35-79.
Budapest, V., Gizella-tér 1.

VEZÉRKÉPVISELŐK:
RUDA és BLOCHMANN
Telephon sz. 36-66.
Budapest, V., Akadémia-utca 16.

Sürgőnycim: FRANÇOIS BUDAFOK.

Telefon BUDAFOK 15. szám.

TÖRLEY PEZSGŐ.

ELSŐ MAGYAR RÉSZVÉNY SÉRFOZÓDE BUDAPEST—KÖBÁNYÁN.

Fennáll 1854. év óta.

Az 1900. évi párisi világkiállításon collective a legnagyobb éremmel (Grand prix) kitüntetését nyert.

DISZOKMÁNY. 1885.

JURY-TAG 1896.

Igazgatóság és városi iroda: VIII., ESZTERHÁZY-UTCA 6. szám.

Gyártelep és központi iroda: X., KÜLSŐ JÁSZBERÉNYI. UT II. sz.

Ajánlja: ászok, király, márciusi világos, márciusi sötét, „bajor mód“, udvari „pilseni mód“, kétszeres márciusi világos és sötét, bak- és tavaszi idény-sörét, továbbá saját töltésű palacksöreit a legújabb technikai berendezésekkel felszerelt köbányai palack-sör osztályából.

Ezen a legújabb technikai berendezésekkel felszerelt sörfőzödénnek évi gyártási képessége 600.000 hektoliter.

Az ország minden részében sörraktárosok által vagyunk képviselve; nagyobb raktáraink Aradon, Szegeden, Miskolcon, Kolozsváron, Nagyváradon, Nyíregyházán, Temesváron és Debrecenben vannak.

Hordósör-megrendelés: Budapestre, telefon-szám József 4—29.

Hordósör-megrendelés: Vidékre, telefon-szám 52—60.

Palacksör-megrendelés: telefon-szám 56—58.